

Dr. sc. Milijan Sesar, docent
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

VRHOVNI SUD U REPUBLICI HRVATSKOJ, SR NJEMAČKOJ REPUBLICI SLOVENIJI I AUSTRIJI

UDK: 347. 991 (4)

Primljeno: 10. 04. 2009.

Prethodno priopćenje

U radu o vrhovnim sudovima Republike Hrvatske, Republike Slovenije, SR Njemačke i Republike Austrije, autor je prikazao najosnovnije karakteristike i organizaciju rada tih institucija. Posebnu pažnju autor poklanja nadležnosti Vrhovnog suda u kaznenim i civilnim postupcima, i različitosti u toj nadležnosti, kao i načini odlučivanja na sjednicama. Na kraju autor daje prikaz načina imenovanja sudaca vrhovnog suda u gore navednim državama. U isto vrijeme autor daje niz prijedloga koje bi bilo potrebno sagledati i uvažiti, posebice kada se govori o nekim rješenjima (nadležnost, imenovanje sudaca, rad vijeća, sjednice odjela te rad opće sjednice suda), a koje bi bilo svrsishodno primijeniti na rad Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Ključne riječi: *vrhovni sud, nadležnost, organizacija, procedura, Hrvatska, Njemačka, Slovenija, Austrija*

UVOD

Već na prvi pogled ustrojstvo vrhovnih sudova u Hrvatskoj, SR Njemačkoj, Sloveniji i Austriji je dosta različito. Različito je sa stajališta i to samoga sjedišta suda, organizacije suda, nadležnosti suda.

Razumije se da je to posljedica kako povijesnog razvitka pravosuđa uopće u tim državama, prilikama u kojima ti sudovi funkcioniraju, ali i različitog pristupa gledanja na pravosuđe kao važan i bitan čimbenik sustava svake civilizirane države. Uglavnom im je jedno zajedničko, a to je da pred Vrhovnim sudom završavaju uvijek izvanredni pravni lijekovi, ali i u određenim slučajevima i redoviti pravni lijek.

Po momu mišljenju, posebice je interesantno promatrati daljnji razvoj prakse koji bi se odnosio na položaj Vrhovnog suda u Republici Hrvatskoj u odnosu na najnovija nastojanja intervencije Ustavnog suda u sporovima u kojima je predviđena nadležnost Vrhovnog suda.

SJEDIŠTE VRHOVNOG SUDA

U pravilu je sjedište Vrhovnog suda u glavnom gradu države u kojoj se taj Vrhovni sud nalazi. Međutim, ima i izuzetaka. Tako je sjedište Vrhovnog suda Republike Slovenije u Ljubljani, Republike Hrvatske u Zagrebu, Austrije u Beču, ali je sjedište Vrhovnog suda SR Njemačke u Karlsruheu.¹

Jednako tako je i sjedište Ustavnog suda SR Njemačke izvan glavnog grada SR Njemačke, točnije također u Karlsruheu.

Jedan od najvažnijih razloga za premještanje sjedišta Vrhovnog suda SR Njemačke u Karlsruhe je da se i na taj način postigne što veća neovisnost toga suda, pa i kada se to promatra sa stanovišta zemljopisne odvojenosti od glavnog grada.

Po momu mišljenju zamljopisna odvojenost Vrhovnog suda izvan glavnog grada određene države pridonosi tomu da se postigne i što veća neovisnost sudaca. Razumije se da tomu doprinosi i činjenica da su Vrhovni sudovi nadležni jedino i isključivo za cijelu državu u kojoj se nalaze, što opet znači da nije važno niti bitno u kojem dijelu te države se nalaze kada se to gleda sa stanovišta praktičnog rada tih sudova. Ovdje je očito razlika u odnosu na mjesnu nadležnost nižih sudova, za koje je posebice važno da budu u administrativnom središtu onoga područja na čijem su teritoriju mjesno nadležni. Naime njihova mjesna nadležnost je određena, pa nije moguće da sjedište tih sudova bude izvan područja na kojem su nadležni. Kada bi to bilo moguće, nesporno je da bi se tada moglo pojaviti niz problema koji bi se odnosili na mjesnu nadležnost na nižoj razini sudova.

NADLEŽNOST VRHOVNOG SUDA

Prema odredbama Zakona Republike Slovenije, Vrhovni sud Slovenije je nadležan za suđenje po žalbama na odluke prvoga stupnja u upravnim i računarsko-upravnim sporovima, osim kada zakon određuje nadležnost prvog stupnja nekog drugog suda, za suđenje po žalbama u drugom stupnju. Protiv odluka o radnjama iz točke prije navedene u prvom stupnju, za suđenje u trećem stupnju po redovitim pravnim sredstvima, protiv odluka sudova drugog stupnja, za odlučivanje o izvanrednim pravnim sredstvima ako nije nadležan neki drugi sud, donosi odluke o sukobu nadležnosti nižih sudova, ako zakonom nije drugačije određeno, za odlučivanje o delegiranju nadležnosti.²

Nadležnost Vrhovnog suda SR Njemačke je precizno određena između parničnih postupaka i kaznenih postupaka.³

¹ U tom smislu vidi članak 14. st. 4. Zakona o sudovima RH, članak 117 Zakona o sudišću Republike Slovenije, te članak 123, Njemačkog ustavnog zakona o sudskom ustrojstvu (Gerichtsverfassungsgesetz).

² Vidi članak 106 Zakona o sudovima Republike Slovenije

³ Vidi članak 133 i 135 Njemačkog ustavnog zakona o organizaciji pravosuđa (Gerichtsverfassungsgesetz) u daljnjem tekstu GVG

a) Nadležnost u parničnim postupcima⁴

Vrhovni sud SR Njemačke odlučuje po pravnim sredstvima u parničnom postupku i to po reviziji na konačne presude najvišeg suda u okviru pojedine Savezne države u SR Njemačkoj, te na konačne presude zemaljskih sudova iz članka 566a njemačkog zakona o parničnom postupku (to je slučaj tkz. preskačuće revizije) što opet podrazumijeva nadležnost kada se radi o konačnim odlukama zemaljskih sudova kada su se stranke sporazumjele o prijelazu (preskakanju) jednog stupnja stvarne nadležnosti i odmah se odlučile za prizivnu instancu kao prvi stupanj. Uvjet za reviziju je pisani sporazum obje stranke o preskakanju prvog stupnja stvarne nadležnosti, ali može biti i data kao punomoć pri stvarno nadležnom sudu.⁵

Nadležnost Vrhovnog Suda SR Njemačke u parničnim postupcima je i u slučaju kada se taj sud pojavljuje kao revizijski sud u pravnim stvarima koje nisu regulirane zakonom. U ovom slučaju ne može pokretati revizija za povrede počinjene u parničnom postupku.⁶

Vrhovni sud je u parničnim postupcima nadležan odlučivati i protiv odluka najvišeg suda u pojedinoj Saveznoj državi u okviru SR Njemačke,⁷ i to i u nekim još specifičnim postupcima koji su pobliže pojašnjeni u odredbama njemačkog zakona o parničnom postupku.

b) Nadležnost u kaznenim postupcima

Vrhovni sud SR Njemačke u kaznenim postupcima nadležan je za donošenje odluka o pravnim lijekovima-reviziji protiv presuda najvišeg suda u jednoj od saveznih država SR Njemačke donešenih u prvom stupnju, kao i protiv presuda zemaljskih sudova donešenih u prvom stupnju, ako zakonom nije propisana nadležnost za te slučajeve najvišeg suda u okviru pojedine savezne države u sastavu SR Njemačke.⁸

Vrhovni sud SR Njemačke nadležan je za odlučivanje u kaznenim postupcima o povredama i naređenjima najvišeg suda u pojedinoj saveznoj državi u kaznenim postupcima, te o povredama koje napravi sudac izvjestitelj Vrhovnog suda SR Njemačke u kaznenim postupcima.⁹

---

⁴ Vidi članak 133 GVG

⁵ Vidi članak 133 st. 1 GVG i članak 566a st. 1 i 2 Njemačkog zakona o parničnom postupku (Zivilprozessordnung) u daljnjem tekstu ZPO

⁶ Vidi članak 566a st. 3 ZPO

⁷ U tom smislu vidi članke 519 st 2,542 st 3,568 st a i član 621 est 2 ZPO.

⁸ U tom smislu vidi članak 135 st. 1 GVG

⁹ Vidi članak 135 st. 2 GVG, te u njemačkom zakonu o kaznenom postupku (Strafprozessordnung) vidi članke 138 d st. 6, članak 304 st. 4 točka 2, članak 310.

NADLEŽNOST VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Vrhovni sud Republike Hrvatske je nadležan osigurati jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana, te jednakost svih pred zakonom. Odlučuje o izvanrednim pravnim lijekovima protiv pravomoćnih odluka sudova u Republici Hrvatskoj i o redovitim pravnim lijekovima kad je to propisano posebnim zakonom, rješava o sukobu nadležnosti kad je to propisano posebnim zakonom, te razmatra aktualna pitanja sudske prakse, analizira potrebe za stručnim usavršavanjem sudaca, savjetnika i sudskih vježbenika i obavlja druge poslove određene zakonom.¹⁰

Kao što je razvidno iz gore navedenoga nadležnost Vrhovnog suda u SR Njemačkoj, Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji, je na različit način regulirana.

Odredba koja najviše odudara od uobičajenih rješenja o nadležnosti Vrhovnog suda je odredba članka 24 st. 1. točka prva hrvatskog Zakona o sudovima po kojoj je Vrhovni sud nadležan osigurati jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana, te jednakost svih pred zakonom. Ako analiziramo neka druga rješenja lako ćemo utvrditi da takve odredbe niti približno nema u drugim pravnim sustavima. To, po momu mišljenju, je ta odredba toliko općenita i nepotrebna. Postavlja se pitanje na koji način Vrhovni sud RH osigurava tu jednakost, iz čega dolazi ta nadležnost? Razumije se da će odlučujući po redovitim ili izvanrednim pravnim lijekovima sud uzeti u obzir i eventualne pritužbe iz materije koja je iz oblasti jednakosti svih pred zakonom. To, opet, dalje znači da će i odgovarajuće presude na koje je uložen redoviti ili izvanredni pravni lijek raspravljati i sa stanovišta jednakosti svih pred zakonom, ali samo u dijelu koji se odnosi na eventualnu ugroženost u okviru pravnih pitanja koja se postavljaju kao predmet redovitog ili izvanrednog pravnog lijeka. S druge strane teško je i očekivati da bi se pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske moglo naći pitanje jednakosti svih građana pred zakonom, što bi opet dalje značilo da su ta prava ugrožena u dobroj mjeri kroz sudove koji su donosili odluke prije Vrhovnog suda u toj stvari.

VRHOVNI SUD I ODLUKA PO REDOVITIM PRAVNIM LIJEKOVIMA

Kao što je poznato, temeljem članka 24 st. 2 Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučuje po redovitim pravnim lijekovima po žalbama protiv odluka županijskih sudova u prvom stupnju (to opet znači za kaznena djela kod kojih je u prvom stupnju nadležan županijski sud).

Vrhovni sud Republike Slovenije ima daleko više nadležnosti odlučivati po redovitim pravnim lijekovima nego što to ima Vrhovni sud Republike Hrvatske,

---

¹⁰ Vidi članak 24 Zakona o sudovima Republike Hrvatske

iako je po rangu Vrhovni sud Republike Slovenije sud četvrtoga stupnja (postoje okrajni, okrožni, višji i Vrhovno sodišće Republike Slovenije) što bi moglo upućivati na to da kao sud četvrtoga stupnja ima manje nadležnosti iz dijela redovitih pravnih lijekova.

Vrhovni sud Republike Slovenije donosi odluke po redovitim pravnim lijekovima u upravnim sporovima i računsko-upravnim sporovima, kada zakon propisuje da u prvom stupnju u ovim sporovima sude sudovi izvan uobičajene nadležnosti, zatim kao redoviti sud postupa Vrhovni sud Republike Slovenije u prije navedenim sporovima, kada tako odlučuje pojedini zakon, zatim se Vrhovni sud Republike Slovenije javlja kao redoviti sud u suđenju u trećem stupnju po redovitim pravnim sredstvima protiv odluka sudova drugoga stupnja.

Kada se analizira nadležnost Vrhovnog suda SR Njemačke uočava se tendencija kombiniranja i odlučivanja vrhovnog suda i kao drugostupanjskog suda i kao trećestupanjskog suda. Naime kada se radi o reviziji i najvišem sudu u okviru pojedine savezne države u SR Njemačkoj , po reviziji na odluku koju je donio taj sud (i u parničnim i u kaznenim postupcima) nadležan je Vrhovni sud SR Njemačke. Međutim, postoje mogućnosti postupanja Vrhovnog suda SR Njemačke i na odluke koje je donio u prvom stupnju drugostupanjski sud Savezne Republike Njemačke (Landgericht). Takova mogućnost postoji i u parničnim i u kaznenim postupcima uz uvjet da zakonom nije predviđena nadležnost najvišeg suda u okviru pojedine savezne države (Oberlandgericht).¹¹

Iz ovoga proizlazi da rješavajući po izvanrednim ili redovitim pravnim lijekovima Vrhovni sud SR Njemačke se pojavljuje kao četvrtostupanjski, trostupanjski pa nekada i kao drugostupanjski sud na zahtjeve za zaštitu po odlukama drugostupanjskih sudova u SR Njemačkoj (Landgericht).

Iz gore navedene analize možemo istaknuti nekoliko zaključaka kada se govori o nadležnosti pojedinih Vrhovnih sudova:

1. U Republici Hrvatskoj nema mogućnosti da Vrhovni sud odlučuje po redovitim pravnim lijekovima u parničnim postupcima, dok je to u Sloveniji moguće bilo kao sud trećega stupnja po redovitim pravnim lijekovima, ili iz određene oblasti iz računskih i upravno-računskih sporova, kao što je to moguće i prema zakonu SR Njemačke za Vrhovni sud u slučajevima tkz. preskačuće revizije.
2. Kao što sam prije naveo iz nadležnosti Vrhovnog suda Republike Hrvatske bilo bi opravdano izmijeniti nadležnosti tako da se ispusti odredba po kojoj se ističe da Vrhovni sud RH osigurava jedinstvenu primjenu zakona, te ravnopravnost i jednakost svih građana pred zakonom. Naime, takove, a niti slične odredbe nema u niz zakona koji reguliraju nadležnost sudova drugim civiliziranim državama, pa tako ni u ovima koje su predmet ovoga rada.

---

¹¹ Vidi članak 133 st. 1, i članak 135 st. 1. toč. 1, GVG-a.

3. Kada se analiziraju odredbe o nadležnosti vrhovnih sudova koji su predmet ovoga rada vidjet ćemo da najviše općenitih navoda o nadležnosti Vrhovnog suda ima u hrvatskom Zakonu o sudovima (odredbe tipa zaštita jednakosti građana pred zakonom, razmatranje aktualnih pitanja sudske prakse itd). Sličnih odredbi u nadležnosti Vrhovnog suda Slovenije ili Vrhovnog suda SR Njemačke jednostavno nema.¹²

VRHOVNI SUD I ODLUKA PO IZVANREDNIM PRAVNIM LIJEKOVIMA

Načelno se može reći da svi Vrhovni sudovi koji su predmet ovoga rada u većem dijelu, ipak, odlučuju po izvanrednim pravnim lijekovima. Tako je i prema Zakonu u Republici Sloveniji, Republici Hrvatskoj i SR Njemačkoj.¹³

Interesantno rješenje predviđa Zakon Republike Slovenije koji u članku 106 toč. 4 Zakona o sudišću ostavlja mogućnost da i neki drugi sudovi postupaju po izvanrednim pravnim lijekovima. Razlika u definiciji koje sudske odluke mogu biti predmetom izvanrednog pravnog lijeka, odnosno postupanja po izvanrednom pravnom lijeku, su u smislu da hrvatski zakon ističe da se mogu samo pravomoćne odluke suda napadati izvanrednim pravnim lijekom, dok u odredbama članka 106 Zakona o sudišću Republike Slovenije nema konstatacije o pravomoćnoj sudskoj odluci kao uvjetu za postupanje Vrhovnog suda po izvanrednom pravnom lijeku.

Kada se dalje analiziraju gore navedene odredbe postoji i još jedna bitna razlika između sudova koji mogu postupati po izvanrednim pravnim lijekovima i to u Sloveniji i Hrvatskoj.

Naime, u Sloveniji je moguće da po izvanrednim pravnim lijekovima protiv odluka suda postupaju i neki dugi sud osim Vrhovnog suda Slovenije, ali u Hrvatskoj nema rješenja po kojemu bi po odlukama nekoga suda koje su postale pravomoćne bio nadležan neki drugi sud, a ne Vrhovni sud Republike Hrvatske.

ORGANIZACIJA VRHOVNOG SUDA

Prema članku 51 Zakona o sudovima Vrhovni sud RH je sastavljen od odjela, i to Kaznenog i Građanskog odjela. Specijalizacija drugih vrhovnih sudova se ogleda kroz navođenje senata ili vijeća prema pravnim spisima kojima se bave (kaznene, parnične, ili niz drugih).¹⁴

¹² Vidi članak 22 Zakona o sudovima RH, članak 106 Zakona o sudišću RS, članke 133 i 135 njemačkog GVG-a

¹³ Vidi članak 106 st. 1. toč. 4 Zakona o sudišću RS, članak 22 točka 3 Zakona o sudovima RH, članak 133 toč. 2, članak 135-te. st. 1, Njemačkog GVG-a.

¹⁴ U tom smislu vidi članak 107 Zakona o sudišću RS, članak 130 njemačkog GVG-a članak 6 austrijskog saveznog zakona o Vrhovnom sudu iz 1968. godine (OGHG).

Kada se analizira npr. ustrojstvo rada Vrhovnog suda SR Njemačke, vidjet će se da je prva razina organizacije Senat ili Vijeće. Pri Vrhovnom sudu SR Njemačke ima niz potpuno specijaliziranih vijeća kako slijedi, 12 vijeća za civilno pravo, 5 vijeća za kazneno pravo, 1 kartel vijeće, 1 službeničko vijeće, 1 javnobilježničko vijeće, 1 vijeće za sporove iz zastupanja, 1 vijeće za patente, 1 vijeće za gospodarstvo, 1 vijeće za porez i porezne savjetnike, 1 vijeće na razini gradova i općina za gospodarstvo.

Iz navedenoga je vidljiva vrlo uska specijalizacija sudaca-članova ovih vijeća za postupanje u dosta određenim specifičnim postupcima.

Vrhovni sud SR Njemačke ima i dva velika vijeća i to veliko vijeće za civilne postupke i veliko vijeće za kaznene postupke.

Ova dva vijeća sačinjavaju ujedinjeno veliko vijeće.

Ujedinjeno veliko vijeće se sastoji od predsjednika i članova oba velika vijeća. Veliko vijeće za civilne postupke se sastoji od predsjednika i po jednoga člana svakoga od 12 civilnih vijeća, a Veliko vijeće za kaznene postupke se sastoji od predsjednika i po dva člana svakoga od kaznenih vijeća.¹⁵

Vijeće Vrhovnog suda SR Njemačke uvijek odlučuju u sastavu od 5 članova uključivo predsjednika. Razumije se da se govori o običnim vijećima koja odlučuju po pravnim lijekovima.¹⁶ U određenim slučajevima u kaznenim postupcima obično vijeće odlučuje u sastavu od tri člana uključujući i predsjednika.

Razumije se da veliko vijeće i ujedinjeno veliko vijeće odlučuju u potpunom sastavu članova, a odluke se donose većinom glasova. Ako se dogodi da se postigne jednaki broj glasova onda odlučujući glas ima predsjednik vijeća.¹⁷

Kada se govori o ustrojstvu Vrhovnog suda Republike Hrvatske onda je razvidno da Vrhovni sud ima Kazneni i Građanski odjel i ostale službe. U okviru svakoga odjela postoje sudska vijeća. Sudska vijeća odlučuju o konkretnom pravnom lijeku. Na sjednici odjela Vrhovnog suda se, između ostaloga, odlučuje o izvanrednim pravnim lijekovima protiv odluka vijeća Vrhovnog suda Republike Hrvatske. To znači da u ovom slučaju imamo neuobičajenu situaciju da se u okviru jednoga suda (u ovom slučaju Vrhovnog suda Republike Hrvatske) može naći i redoviti pravni lijek, pa se protiv odluke po tom redovitom pravnom lijeku Vrhovnog suda, odnosno njegovoga vijeća može uložiti izvanredni pravni lijek istomu tomu sudu (Vrhovnom sudu) samo ovoga puta odjelu toga vijeća. Mislim da je i ovo jedan razlog za razmišljanje kako bi bilo potrebno uvesti prizivne sudove.

Dakle, pored sjednice vijeća, sjednice odjela Vrhovnog suda postoji i opća sjednica Vrhovnog suda koju sačinjavaju svi suci Vrhovnog suda. Za pravovaljano odlučivanje na općoj sjednici Vrhovnog suda potrebno je nazočnost najmanje

---

¹⁵ U tom smislu vidi članak 132 st. 5 GVG-a.

¹⁶ Vidi članak 139 st. 1 i 2 GVG-a

¹⁷ Vidi članak 132 st. 6 GVG-a.

polovice svih sudaca, a odluke se donose većinom glasova svih sudaca Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Vrhovni sud Republike Slovenije se sastoji od vijeća - senata, koji odlučuju o pravnom lijeku. Zakon o sodišći ne precizira izričito odjele Vrhovnog suda Republike Slovenije, što znači da ih posebice ne izdvaja.

Vrhovni sud Slovenije odlučuje u sastavu od tri člana, ili u sastavu od pet članova kada zakon tako određuje.¹⁸

O pravnom sredstvu protiv same odluke Vrhovnog suda RS, koju je prije donijelo vijeće od pet članova, po pravnom lijeku odlučuje vijeće od 7 članova, a inače u ovakovoj situaciji odlučuje vijeće od 5 članova (pravna konstrukcija slična kao i rješenje u Vrhovnom sudu RH).

Vrhovni sud Slovenije ima i opću sjednicu suda na kojoj sudjeluju svi suci Vrhovnog suda Slovenije. Na toj sjednici mora biti nazočno najmanje dvije trećine svih sudaca suda, a odluka je donešena kada za tu odluku glasuje natpolovična većina svih sudaca Vrhovnog suda, i što je specifično većina sudaca odjela iz čije se oblasti donosi odluka.

Kada se analizira Vrhovni sud Austrije vidljivo je da i Vrhovni sud Austrije odlučuje u vijećima.¹⁹

Postoji jednostavni senat koji se sastoji uvijek od pet članova od kojih je jedan predsjednik senata, a još jedan je izvjestitelj. Postoje i senati od tri člana koji uglavnom rješavaju o stvarima koje nisu direktno predmet pravnog lijeka.

Pored običnog senata postoji Pojačani senat koji se sastoji od običnog senata kojemu se dodaje još šest članova Vrhovnog suda.

Zajednička sjednica Vrhovnog suda je sastav u kojemu sudjeluju svi članovi Vrhovnog suda Austrije. Na toj sjednici mora biti nazočno najmanje dvije trećine članova Vrhovnog suda. Sjednica je uvijek zatvorena, a utvrđuje se jedna interesantna novina pri glasovanju. Naime glasovi se dijele po važnosti onih koji glasuju. Tako je jači glas izvjestitelja, nego običnog člana zajedničke sjednice.

U slučaju istoga broja glasova presuđuje glas predsjednika sjednice,²⁰ Kada se dalje, analizira organizacije vrhovnog suda koje obrađujem u ovom radu, dolazi se do interesantnih sljedećih činjenica. Ako analiziramo vijeća Vrhovnog suda SR Njemačke, vidjet ćemo da su gotovo zanemarena sva ona vijeća koja postoje pri Vrhovnom sudu SR Njemačke, a koja nisu civilna i nisu kaznena. Rakao sam prije da članovi svih civilnih vijeća sačinjavaju Veliko civilno vijeće, i članovi svih kaznenih vijeća sačinjavaju Veliko kazneno vijeće. Članovi ova dva velika vijeća sačinjavaju ujedinjeno veliko vijeće. Opravdano se postavlja pitanje sudbine ostalih vijeća Vrhovnog suda SR Njemačke na razini Velikog vijeća ili na razini Ujedinjenog velikog vijeća. Gdje je naprimjer vijeće kartela,

---

¹⁸ Vidi članak 107/1 Zakona o sodišći RS

¹⁹ Vidi članak 5 Austrijskog OGHG-a

²⁰ Vidi članak 9 i 10 Austrijskog OGHG-a.

ili vijeće poreznih savjetnika. Tu je pronađeno rješenje po kojemu se, ako se raspravlja o stvarima izvan civilnog ili kaznenog vijeća, velikom vijeću u raspravi i odlučivanju pridodaje po jedan predstavnik iz onoga vijeća na koje se odnosi pravna problematika o kojoj se raspravlja, a ne ulazi niti u civilno vijeće niti u kazneo vijeće.

Ako napravimo usporedbu sa prije navedenim Vrhovnim sudovima, onda ćemo vidjeti da je univerzalno pravilo da sud odlučuje u vijećima, u pravilu 3-5 članova, bilo da je to senat u Njemačkoj, Austriji, Sloveniji ili vijeće u Hrvatskoj.

Naredna razina su sudski odjeli u Hrvatskoj, Velika vijeća za kaznene i civilne postupke u Njemačkoj, pojačani senat u Austriji. To opet znači da u SR Njemačkoj nema više stupnja za one senate koji nisu civilni niti kazneni, a npr. za Sloveniju da nema više stupnja između senata i odjela ni u stvarima u kojima po odluci Vrhovnog suda Slovenije ponovno raspravlja taj Vrhovni sud i to ne odjel, nego kao vijeće ovoga puta sastavljeno od dva člana više od onoga vijeća koje je donijelo odluku (5 ili 7 članova).

Konačno svi poznaju treći stupanj u okviru Vrhovnog suda. U Njemačkoj je to ujedinjeni Veliki senat, opet bez predstavnika onih senata koji nisu civilni postupci niti kazneni postupci, u Hrvatskoj je to opća sjednica suda kao i u Sloveniji i u Austriji. Interesantan je način glasovanja i kvorum za održavanje tih sjednica ili senata u SR Njemačkoj je različit.

U Sloveniji i Hrvatskoj se traži nazočnost najmanje natpolovične većine sudaca Vrhovnog suda, a za odluku u Hrvatskoj se traži većina svih članova Vrhovnog suda, a u Sloveniji većina članova Vrhovnog suda i većina članova odjela iz čijeg se djelokruga donosi odluka.

U SR Njemačkoj Ujedinjenim velikim senatom predsjednik znači Vrhovnog suda ako je spriječen najstariji po službi član vijeća. Nema propisa koliko mora biti nazočnih na sjednici, a pri glasovanju ako se postigne isti broj glasova presudno značenje ima glas predsjedavajućeg.

U Austriji, također, nema propisa o eventualno kvalificiranoj većini na općoj sjednici Vrhovnog suda. Sjednicom predsjednik, a odluka se donosi većinom glasova. U slučaju istoga broja glasova presudan je glas predsjedavajućeg. U Austriji imamo i jednu novinu po kojoj se različito rangiraju i pojedini glasovi, tako da glas izvjestitelja ima veću težinu od glasa drugoga člana vijeća - sjednice koji nije izvjestitelj.

NADLEŽNOST SENATA, VIJEĆA, ODJELA, VELIKOG VIJEĆA, OPĆE SJEDNICE I UJEDINJENOG VELIKOG VIJEĆA

Općenito senati ili vijeća kao najjednostavniji vid organiziranja rada pojedinog Vrhovnog suda rješavaju sudske spise po pravnim lijekovima.

U tome je jedinstvena praksa svih Vrhovnih sudova.

Viša razina rada Vrhovnih sudova su sudski odjeli, ili npr. za SR Njemačku velika vijeća ili za Republiku Austriju pojačani senati.

Kada se govori o Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na sjednici odjela toga suda razmatraju se pitanja od zajedničkog interesa za pojedine ili sve sudove s područja Republike Hrvatske, te se razmatraju i daju mišljenja o nacrtima propisa iz pojedinog pravnog područja.

Međutim, kako sam prije kazao, postoji i mogućnost da odjel odlučuje po pravnom lijeku u konkretnom sudskom spisu. To je situacija kada se odlučuje po izvanrednom pravnom lijeku protiv odluka vijeća Vrhovnog suda Republike Hrvatske, ako zakonom nije drugačije određeno.²¹

Odluke na odjelu se donose većinom sudaca. Pravno shvaćanje koje se zauzme na sjednici odjela obvezatno je za sva vijeća u sastavu sudskog odjela suda drugog stupnja, odnosno sudskog odjela Upravnog suda Republike Hrvatske ili Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Prema Zakonu o sudišću Republike Slovenije, nema utvrđene posebne nadležnosti sudskih odjela Vrhovnog suda. Uglavnom je sve prebačeno na opću sjednicu Vrhovnog suda Slovenije.

Vrhovni sud SR Njemačke kao paralelu sa odjelima Vrhovnog suda npr. Republike Hrvatske ima Veliko vijeće za civilne postupke i Veliko vijeće za kaznene postupke.

Velika vijeća su nadležna zauzimati pravna stajališta, kada se pojedini senat u civilnim ili kaznenim postupcima udaljava od odluka drugih senata, ili suprotno odlukama Velikog senata, kada jedan kazneni senat donosi odluke suprotno drugom kaznenom senatu, ili odlukama Velikog senata u kaznenim postupcima, tada pravno mišljenje zauzima Ujedinjeni veliki senat, kada jedan civilni senat donosi u određenom djelokrugu odluke suprotne kaznenom senatu, ili Velikom senatu za kaznene postupke, ili kada se jedan kazneni senat udaljava od odluke civilnog senata, ili se udaljava od odluka Velikog senata za civilne postupke, tada odluku o tom pitanju donosi Ujedinjeni Veliki Senat.

Kada analiziramo ustrojstvo Vrhovnog suda u Republici Austriji, onda ćemo vidjeti da je paralela sa gore navedenim u Austriji pojačani senat. Taj pojačani senat odlučuje o odlukama i pravnim pitanjima od temeljnog značenja, ili ako o takvom pitanju nije odlučio obični senat, kada je predmet rasprave odluka koju je već prije bio donio tako pojačani senat, ali se nakon provedenog sudskog postupka ponovno našla na odlučivanju.

Na kraju ustrojstva Vrhovnog suda dolazimo do zadnjeg stupnja odlučivanja, a to je opća sjednica suda ili npr. u SR Njemačkoj Ujedinjenog velikog vijeća.

Na Općoj sjednici Vrhovnog suda Republike Hrvatske se utvrđuju stajališta za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana te jednakosti

---

²¹ Vidi članak 24/1/2 Zakona o sudovima RH

svih pred zakonom na području Republike Hrvatske, daje mišljenje o nacrtu zakona ili drugog propisa kad se njima utvrđuje ovlast suda ili uređuje drugo pitanje važno za rad sudova ili obavljanje sudbene vlasti, utvrđuje upute sudovima za praćenje sudske prakse, utvrđuje izvješća koja se upućuju Saboru Republike Hrvatske, obavljaju i druge poslove propisane zakonom i poslovníkom suda.²²

Postoji i proširena opća sjednica Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Opće pravno shvaćanje prihvaćeno na općoj sjednici Vrhovnog suda Republike Hrvatske obvezatno je za sva vijeća toga suda i može ga izmijeniti samo opća sjednica.

Prema odredbi članka 110 Zakona o sudišću Republike Slovenije Opća sjednica Vrhovnog suda Slovenije zauzima načelna pravna mišljenja o pitanjima koja su potrebna za jednaku uporabu zakona, zauzima pravna mišljenja o pitanjima sudske prakse, odlučuje o razlozima i poticajima za donošenje zakona, donosi ljetni raspored sudaca, odlučuje o praćenju sudske prakse na sudovima, obavlja i druge poslove iz nadležnosti Vrhovnog suda ako zakon tako odlučuje. Pravna stajališta zauzeta na Općoj sjednici su obvezna za vijeća Vrhovnog suda i mogu se mijenjati samo na novoj Općoj sjednici Vrhovnog suda.

Kao što je razvidno prema Zakonu o sudišću Republike Slovenije i to članku 110 koji regulira nadležnost Opće sjednice Vrhovnog suda Slovenije, nema odredbe da bi se Opća sjednica Vrhovnog suda Slovenije bavila i jednakošću svih građana pred sudovima, kao što je to npr. slučaj u Hrvatskoj. To je sasvim uredno konzumirano u točki prvoj Zakona o sudišću kojom se kaže da se Opća sjednica brine za jedinstvenu primjenu zakona, i to je sasvim dovoljno. Jedinstvena primjena zakona sasvim jasno konzumira i jednaku zaštitu svih pred zakonom. Posebno isticanje te zaštite nije svrsishodno, posebice kada se radi o najvišoj sudskoj instanci u pojedinoj državi. Stoga mislim da bi odredbu o osiguranju jednakosti građana pred zakonom u RH trebalo ukinuti i iz nadležnosti Vrhovnog suda i iz nadležnosti Opće sjednice Vrhovnog suda. To je, naime, konzumirano u odredbi o jedinstvenoj primjeni zakona.

Kada se analizira paralela sa Općom sjednicom Vrhovnog suda u Hrvatskoj i Vrhovnim sudom SR Njemačke, kao što sam već prije kazao to bi u SR Njemačkoj bilo ujedinjeno veliko vijeće, koje se sastoji od svih članova Velikog vijeća za civilne postupke i svih članova Velikog vijeća za kaznene postupke. Prije sam istakao kako, po momu mišljenju, to ujedinjeno veliko vijeće ima nedostatak na način da u svom sastavu nema članova ostalih senata Vrhovnog suda SR Njemačke koji nisu ni civilni a ni kazneni senati.

To Ujedinjeno veliko vijeće rješava samo pravna pitanja kako sam već prije naveo, odnosno zauzima određena pravna stajališta koja se odnose na suprotne stavove u okviru pojedinih senata međusobno, ili u okviru pojedinih senata i Velikih vijeća.

---

²² Vidi članak 58 Zakona o sudovima RH

Nema odredbi po kojima bi se Ujedinjeno veliko vijeće bavilo nekim drugim pitanjima koje bi bile prije u nadležnosti određenih administrativnih organa unutar suda, kao što je to npr. u Hrvatskoj.

Kao što sam i prije naveo mislim da bi i nadležnost Vrhovnog suda, pa tako i Opću sjednicu Vrhovnog suda RH trebalo lišiti određenih administrativnih nadležnosti, a ostaviti uglavnom odlučivanje o pravnim lijekovima i zauzimanjem pravnih stajališta, jednako tako i Opću sjednicu Vrhovnog suda.

IMENOVANJE SUDACA VRHOVNOG SUDA

U SR Njemačkoj suce Vrhovnog suda imenuje Predsjednik države na prijedlog ministra pravosuđa, nakon na temelju zakona provedenog postupka.²³

Sudac Vrhovnog suda SR Njemačke mora imati najmanje 35 godina.

Kao što znamo suce Vrhovnog suda u Republici Hrvatskoj imenuje Državno sudbeno vijeće.²⁴

Suce Vrhovnog suda Republike Slovenije imenuje Skupština Slovenije i to na prijedlog sudskog savjeta (organa koji je po strukturi sličan hrvatskom Državnom sudbenom vijeću).²⁵

ZAKLJUČAK

Organizacija vrhovnih sudova u Republici Hrvatskoj, Republici Sloveniji, SR Njemačkoj i Austriji je u dobroj mjeri različita. Razlikuje se od strukture, nadležnosti, imenovanju sudaca pa do sjedišta. Zajedničko im je to da svi odlučuju i po izvanrednim pravnim lijekovima. Vrlo specifičnu situaciju imamo u Hrvatskoj i Sloveniji gdje Vrhovni sud može dva puta odlučivati o istoj stvari i to jedanput po redovitom pravnom lijeku, a drugi put po izvanrednom pravnom lijeku, ali sada kao sjednica odjela. U Republici Sloveniji čak nije niti precizirano da u takvom slučaju po izvanrednom pravnom lijeku postupa odjel, jedino je sudsko vijeće u tom drugom slučaju sastavljeno od za po dva člana više.

Interesantnu situaciju imamo u SR Njemačkoj gdje u Velikom vijeću i u Ujedinjenom velikom vijeću nemamo predstavnika vijeća koja nisu civilna i kaznena vijeća. Jedino u slučaju odlučivanja Velikog vijeća o stvarima izvan civilnog i kaznenog postupka bude predstavnik vijeća o čijoj se problematici odlučuje.

---

²³ Vidi članak 125 Njemačkog GVG-a

²⁴ O uvjetima za imenovanje suca Vrhovnog suda RH vidi članak 50 st. 4 Zakona o sudovima RH.

²⁵ O sucima Vrhovnog suca Slovenije vidi članak 40 Zakona o sudišči.

Po mom mišljenju potrebno je i nadležnost kako samog Vrhovnog suda tako i njegove Opće sjednice preciznije odrediti i reducirati, na način da se ispuste odredbe tipa jednakosti građana pred zakonom, način praćenja sudske prakse. Naime, u civiliziranim državama nije upitna jednakost građana pred Zakonom, pa se ona i deklaratorno sadrži u odredbi o jedinstvenoj primjeni zakona.

Mišljenja sam da bi bilo potrebno i nešto drugačije imenovanje sudaca Vrhovnog suda, nego što je to danas kroz DSV. Po momu mišljenju razvoj sudovanja Vrhovnog suda bi trebao ići u smjeru što manjeg bavljenja administracijom, a više postupcima po pravnom lijeku.

SUPREME COURTS IN REPUBLIC OF CROATIA, GERMANY AND AUSTRIA

In his work about the supreme courts of the Republic Croatia, Slovenia, Germany and the Republic Austria, the author presented some fundamental characteristics and the organization of the work of the supreme courts in the mentioned countries. The various views of a supreme court residence has been shown in the when the supreme courts exist in the residences which are not in the capitals of the countries to which these courts belong. The competence of the supreme courts has been also shown with the specially expressed account of the competence in the relation to the each court. In the case of the competence, the author suggests some new solutions for the Supreme Court of the Republic Croatia. During his research, the author has paid special attention to the structure of the Supreme Court, to its councils, to the conferences of the departments or similar authorities and the general assembly of the supreme court and similar authorities in Germany and Austria. Also the special attention the author has paid to the competence of the supreme courts in the cases of criminal and civilian proceedings and to the diversity of the competence. The ways of giving of the decisions on the court department sessions, as well as on the general assembly of the supreme court have been shown in this work. At the end the author gives the review of the of the judge appointments for the supreme courts in the supreme courts in the formerly mentioned counties. The author, at the same time, gives the series of the suggestions which are to be observed, specially in the case of some official decisions (the competence, judge appointment, work of the councils, departments sessions and the work of the general court assembly) which will be appropriate to use in The Supreme Court of the Republic Croatia.

Key words: *supreme courts, organization, procedure, Germany, Austria, Slovenia, Croatia*